

ABSTRAKTY

Spis treści

WYSTĄPIENIA PLENARNE	3
Przemysław Gębał	3
Ała Krawczuk	3
Ewa Lipińska	4
Waldemar Martyniuk	4
Anna Seretny	5
WYSTĄPIENIA	5
Anna Andrzejewska	5
Michalina Biernacka	6
Iwona Dembowska-Wosik	6
Małgorzata Gębka-Wolak	7
Dominika Izdebska-Długosz	7
Elżbieta Kaczmarek-Zglejszewska	8
Sylwia Karpowicz-Słowikowska	9
Olena Kolhan	9
Izabela Kośla	10
Lilia Kovshun	10
Jerzy Kowalewski	11
Joanna Lenart	11
Oksana Lozyska, Yuliia Stefanyshyn	12
Marianna Łacek OAM	12
Kinga Łoś	13
Bartłomiej Maliszewski	13
Marta Nowak	14
Magdalena Nowak-Kaczmarek, Paulina Stasiak	15

Międzynarodowa Konferencja Naukowa

pod patronatem honorowym Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego

NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO WOBEĆ WYZWAŃ WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Pobierowo – Szczecin, 18–20 maja 2023 roku

Marcelina Noworyta.....	15
Katarzyna Panek.....	16
Zofia Pomirska	17
Joanna Samp-Szulc.....	17
Jacopo Saturno	17
Chrystyna Stelmach.....	18
Beata Terka.....	18
Iryna Voitenko.....	19
Huiling Zhang.....	20
Jewgienija Żejmo	20
PANEL STUDENCKI.....	21
Oleksandra Aloskhina, Yelyzeveta Onyshchuk	21
Daria Helykh	21
Alina Lialka.....	21
Alicja Obirek, Marta Sobolewska	22
Danił Rewucki, Olena Kolhan.....	22
Nadiia Spitsyna.....	23
Ewelina Szymańska.....	23
Marta Tumińska	24

WYSTĄPIENIA PLENARNE

Przemysław Gębał
Uniwersytet Gdański / Uniwersytet Warszawski (Polska)

***Koncepcje i kierunki rozwoju glottodydaktyki polonistycznej
wobec współczesnych wyzwań społecznych***

Rok 2022 stał się przełomowym punktem zwrotnym w sposobie postrzegania i rozwoju glottodydaktyki polonistycznej. Na ten, od niemal dwóch dekad, coraz szybciej rozwijający się obszar działalności badawczej i dydaktycznej nałożyły się konkretne, nieznane wcześniej wyzwania oraz potrzeby społeczne i edukacyjne. W ich efekcie uczeniem się i nauczaniem polszczyzny jako języka obcego i drugiego zaczęto się powszechnie interesować i przypisywać mu coraz większe znaczenie. Glottodydaktyka polonistyczna staje się powoli przestrzenią interdyscyplinarnych przedsięwzięć badawczych, łączących w sobie studia lingwistyczne, pedagogiczne, psychologiczne, socjologiczne, kulturologiczne i ekonomiczne w ich różnych odcieniach dziedzinowych.

Celem mojego wystąpienia będzie próba teoretycznego i metodologicznego powiązania rodzących się interdyscyplinarnych tendencji i koncepcji rozwoju glottodydaktyki polonistycznej oraz zarysowanie ich implikacji empirycznych i praktycznych wzmacniających nowoczesne uczenie się oraz nauczanie polszczyzny jako języka obcego i drugiego.

Ałła Krawczuk
Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki (Ukraina)

Typy odstępstw od normy składniowej w polszczyźnie w Ukrainie

Język będący przedmiotem badań reprezentowany jest polszczyzną osób mających polskie pochodzenie oraz językiem polskim jako obcym Ukraińców. Analiza obejmuje odstępstwa od skodyfikowanej normy składniowej polszczyzny ogólnej. Omawiane są możliwości typologii tych odstępstw oparte na różnych kryteriach. Jedna z nich uwzględnia charakter struktury składniowej (np. związki zgody, związki rządu etc.), druga – jej pochodzenie (zewnętrznointerferencyjne – z systemu składniowego języka ukraińskiego oraz tzw. deformacyjne). Trzecie kryterium związane jest z rangą odstępstwa od normy. Czyni się mianowicie próbę wyróżnienia struktur składniowych będących – z perspektywy kodyfikacji polszczyzny ogólnej – błędami oraz struktur występujących w uzusie ogólnopolskim, których rzeczywisty status normatywny nie jest pewny. Są one uznawane przez źródła kodyfikacyjne za odstępstwa od normy, jednak analizy korpusowe przemawiają za ich szerokim rozpowszechnieniem w języku i – co za tym idzie – możliwością akceptacji normatywnej.

Usystematyzowanie materiału składniowego pod tym względem umożliwi zastosowanie bardziej odpowiednich podejść do oceny polszczyzny obcokrajowców oraz przygotowanie nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla Ukraińców uczących się polszczyzny.

Ewa Lipińska
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Polska)

***Materiały dydaktyczne w nauczaniu polskiego jako języka obcego,
odziedziczonego i drugiego***

W dydaktyce języka obcego ważne są odpowiedzi na pytania: jak, czego i z czego uczyć? Ostatnia kwestia – mało eksponowana w analizach teoretycznych, badaniach empirycznych czy ćwiczeniach praktycznych (z młodymi/mniej doświadczonymi nauczycielami) – stanie się osnową mojego wystąpienia. Zajmę się w nim głównie zagadnieniem preparacji i ewaluacji pomocy dydaktycznych. Nacisk położę na umiejętność ewaluacji podręczników dla uczących się polszczyzny jako języka obcego, odziedziczonego oraz drugiego w konfrontacji z pomocami przeznaczonymi dla rodzimych użytkowników języka. Poruszę również temat preparacji autorskich materiałów do nauczania konkretnych grup odbiorców.

Waldemar Martyniuk
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie / Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (Polska)

Certyfikacja znajomości języka polskiego jako obcego: doświadczenia, problemy, zmiany

Ustawa z 12 czerwca 2015 r. o zmianie *Ustawy o języku polskim* zmieniła w sposób zasadniczy funkcjonowanie działającego od roku 2004 systemu poświadczania (certyfikacji) znajomości języka polskiego jako obcego. W uzasadnieniu konieczności tej zmiany podano dwie zasadnicze przesłanki: zwiększenie dostępności egzaminów oraz zapewnienie spójności polskiego systemu z międzynarodowymi wymaganiami. Wprowadzane na podstawie kolejnych nowelizacji odrębnych ustaw (*O obywatelstwie* i *O cudzoziemcach*) formalne wymogi przedkładania certyfikatów znajomości języka polskiego jako obcego zmieniły jednak zasadniczo charakter całego przedsięwzięcia, opracowanego i wdrożonego w celu promocji nauczania i ogólnej znajomości języka polskiego w świecie, a nie jako instrumentu polityki migracyjnej. W swoim wystąpieniu podsumuję doświadczenia Państwowej Komisji ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego sprawującej nadzór nad funkcjonowaniem tego systemu w nowej formule oraz przedstawię wnioski wynikające z analizy danych ilościowych i jakościowych za lata 2015–2022.

Anna Seretny
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Polska)

Wielowymiarowość polszczyzny edukacyjnej a uczniowie z doświadczeniem migracji

W ostatnich latach ze względu na nasilenie się procesów migracyjnych do polskich placówek oświatowych trafia coraz więcej uczniów nieznających polszczyzny lub władających nią bardzo słabo. Bariera językowa utrudnia im nie tylko adaptację w środowisku, odnalezienie się w nowej szkole, czy nawiązanie przyjaźni z kolegami, lecz przede wszystkim – efektywne uczestnictwo w zajęciach szkolnych. Jej pokonanie wymaga więc znajomości polszczyzny w dwu odmianach: komunikacyjnej i edukacyjnej. Różnice między wymaganiami poznawczymi języka edukacyjnego (którym dzieci muszą posługiwać się w trakcie lekcji, odpowiadając na pytania, rozwiązując zadania, pisząc wypracowania, czy realizując projekty) i języka codziennej komunikacji są bardzo duże. Dlatego też odmianę „codzienną” uczniowie z doświadczeniem migracyjnym opanowują, średnio, w mniej więcej rok lub dwa, na przyswojenie edukacyjnej potrzebują niekiedy nawet pięć, sześć i to przy rozległej oraz intensywnej stymulacji.

Celem wystąpienia będzie unaocznienie różnic między wymaganiami komunikacyjnej i edukacyjnej odmiany języka, ukazanie złożonej specyfiki tego drugiego, a także przedstawienie technik pracy pomocnych w jego rozwijaniu, dzięki którym uczniowie z doświadczeniem migracji mogą sprawniej „doganiać” swoich jednojęzycznych rówieśników.

WYSTĄPIENIA

Anna Andrzejewska
Uniwersytet Opolski (Polska)

Focus on form w nauczaniu gramatyki na przykładzie narzędnika

Focus on form (FonF) to sposób nauczania gramatyki, zaproponowany przez Michaela Longa pod koniec lat 80, który ostatnimi laty jest niezwykle popularny na gruncie nauczania języka hiszpańskiego jako obcego i może stanowić inspirację zarówno do rozważań teoretycznych, jak i rozwiązań praktycznych na gruncie języka polskiego jako obcego. Long proponuje, by uczniowie poznawali najpierw znaczenie, dostrzegali kontekst i wykorzystanie cech językowych, a następnie badali niektóre cechy językowe. Słowo „forma” w nazwie propozycji odnosi się zatem do szeroko pojętej formy językowej, która jest w centrum zainteresowania i do eksploracji której uczeń jest zaproszony.

W referacie, poza przybliżeniem podejścia, przedstawiony zostanie przykład pracy w duchu tegoż założenia w nauczaniu gramatyki języka polskiego jako obcego na bazie narzędnika. Autorka przedstawi wpisujące się harmonijnie w *focus on form* wizualizacje użycia narzędnika. Wizualizacja

jest tu rozumiana jako graficzna reprezentacja zagadnienia gramatycznego, element układu glottodydaktycznego, „sposób przekazu znaczeń w tekście za pośrednictwem środków postrzeganych wzrokowo (form wizualnych)” (Nocoń 2009: 19), który wspomaga zrozumienie i zapamiętanie danego zagadnienia gramatycznego (Andrzejewska 2017). Ponadto zaprezentowane zostaną przykładowe ćwiczenia, przygotowane na bazie wskazówek opracowanych przez hiszpańskich dydaktyków, pracujących w nurcie *focus on form* (Castañeda Castro i in. 2014, Llopolis-García i in. 2012).

Michalina Biernacka
Uniwersytet Łódzki (Polska)

Nauczanie wymowy w podejściu działaniowym

Tematem referatu uczyniono refleksję dotyczącą celów nauczania wymowy języka polskiego jako obcego w kontekście podejścia działaniowego. Uważa się bowiem, że cele językowe postrzegane powinny być jedynie jako pomocnicze, służące rozwojowi komunikacji w konkretnych sytuacjach społecznych. Wszystkie umiejętności wspomagające kompetencję fonologiczną, przyczyniając się wobec tego do rozwoju recepcji ustnej i audiowizualnej czy produkcji i interakcji ustnej, umożliwiają ustne porozumiewanie się z drugim człowiekiem w języku obcym.

Rozważania w znacznej części odnoszą się do umiejętnego wiązania nauczania wymowy z odpowiednio dobraną leksyką, dostosowaną do poziomu językowego uczniów czy ich zainteresowań (szczególnie istotne m.in. przy kursach specjalistycznych), a także właściwego dobierania technik nauczania i łączenia ćwiczeń w zakresie poszczególnych podsystemów. Uważa się to za warunek konieczny skutecznego nauczania – podkreślający wagę płynnego wypowiedzania się i spontanicznego reagowania na repliki. Dopełnieniem rozważań będzie odniesienie do dostępnych na rynku publikacji z tego zakresu i przyjrzenie się im ze względu na podejmowane próby komunikacyjnej potrzeby rozwijania zarówno słuchu mownego, jak i artykulacji. Ostatecznie przedstawione zostaną konkretne przykłady ćwiczeń wymowy, sprawdzające się na kursach o charakterze działaniowym.

Iwona Dembowska-Wosik
Uniwersytet Łódzki (Polska)

ESOKJ 2020 a nauczanie pisowni polskiej jako obcej na poziomach A1–C2

Referat będzie poświęcony problematyce nauczania pisowni polskiej jako obcej, a w szczególności rozkładowi zagadnień z zakresu polskiej pisowni na 6 poziomach znajomości języka (A1–C2).

Inspiracją do rozważań jest uaktualniona wersja „Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego” i zawarte w niej deskryptory kontroli ortograficznej (*orthographic control*) dla wszystkich poziomów zaawansowania. Deskryptory te wraz z ogólnym opisem poziomów CEFR będą stanowić punkt odniesienia w analizie rozkładu treści w „Programach nauczania języka polskiego jako obcego.

Poziomy A1–C2” (autorstwa I. Janowskiej i in.) oraz standardach wymagań egzaminacyjnych na państwowych egzaminach certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego.

Celem referatu jest wskazanie podobieństw i rozbieżności pomiędzy ESOKJ, który jest dokumentem o charakterze ogólnym i służy do opisu różnorodnych języków, a dwoma flagowymi rozwiązaniami szczegółowymi, stanowiącymi zastosowanie idei CEFR dla konkretnego języka o średnio trudnej pisowni. Ważnym kontekstem rozważań będą także różnorodne podejścia do problematyki normy językowej oraz aktualna wiedza psycholingwistyczna na temat nauki czytania i pisania przez osoby posługujące się różnymi rodzimymi ortografiami (w tym w szczególności różnice między użytkownikami ortografii płytkich i głębokich).

Małgorzata Gębka-Wolak
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Polska)

***Ucz się z nami! Czytaj i pisz! Prezentacja autorskich materiałów
do nauki czytania i pisania dla dzieci ze szkół polonijnych***

W wystąpieniu zostaną przedstawione pierwsze dwie części materiałów do nauki czytania i pisania „Ucz się z nami! Czytaj i pisz!”, książki „Piszę litery” oraz „Już czytam i piszę”, opracowane i testowane w latach 2019–2022. Materiały zostały przygotowane przez językoznawczynie z Katedry Języka Polskiego UMK (M. Gębka-Wolak, I. Kaproń-Charzyńska, J. Kamper-Warejko) z myślą o nauczaniu języka polskiego na pierwszym etapie edukacyjnym uczniów szkół polonijnych poza granicami Polski oraz uczniów z doświadczeniem migracyjnym, którzy kształcą się w szkołach w kraju. Pierwsze wersje materiałów były testowane w latach 2020–2022 w szkołach polonijnych w Perth i Glasgow w Szkocji oraz w Stavanger w Norwegii, w klasach zerowych (dzieci 5- lub 6-letnie) oraz w klasach pierwszych (dzieci 6- lub 7-letnie).

Opracowanie realizuje autorską koncepcję zorganizowanej i świadomej nauki umiejętności istotnych dla poprawnego i sprawnego komunikowania się w języku polskim. W wystąpieniu zostaną omówione założenia tej koncepcji oraz zastosowane rozwiązania dydaktyczne. Uwaga zostanie skoncentrowana na innowacjach, które uwzględniają specyfikę nauczania języka polskiego w środowisku polonijnym.

Dominika Izdebska-Długosz
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Polska)

Z czym kojarzy ci się język polski? – pierwsze kontakty z polszczyzną uchodźców wojennych

Wystąpienie przedstawia analizę odpowiedzi uzyskanych w reprezentatywnym badaniu uchodźców wojennych z Ukrainy z czerwca 2022 r. W badaniu wzięło udział ponad 737 osób. Głównym celem analiz było uzyskanie wiedzy na temat tego, kim są uchodźcy w sensie społeczno-

demograficznym, w jaki sposób adaptują się do rzeczywistości w Polsce, jaką mają kondycję psychiczną oraz jakie są ich plany życiowe. Nie omieszkało także zapytać respondentów o plany związane z nauką języka polskiego.

W jednym z pytań otwartych zapytano: *Z czym kojarzy ci się język polski?* Odpowiedzi na to pytanie pozwalają zobaczyć, jak Ukraińcy (często przybyli ze wschodu Ukrainy i nie planujący pobytu w naszym kraju, nie uczący się wcześniej polszczyzny) odbierają język polski – ich pierwsze kontakty z polszczyzną oparte głównie na wrażeniach słuchowych. Orientacja w tej kwestii daje nam pewną możliwość przewidywania procesu nauczania języka polskiego jako obcego w tych grupach, a także wyobrażenie o stopniu interkomprehensji.

Elżbieta Kaczmarska-Zglejszewska
Uniwersytet Warszawski (Polska)

Błędy białoruskich studentów w wypowiedziach pisanych na podstawie korpusu uczniowskiego języka polskiego PoLko

Uczący się języków obcych mają tendencję do stosowania struktur z języka ojczystego w języku docelowym. Zjawisko to, zwane transferem językowym (interferencją), stało się przedmiotem opisu wielu badań z zakresu SLA (ang. *second language acquisition*) już ponad pięćdziesiąt lat temu (Selinker 1969) i nadal ma kluczowe znaczenie w nauczaniu i uczeniu się języków (Gass i Selinker 1992).

Identyfikacja błędów związanych z interferencją sprawia, iż nauczyciele są świadomi, jakie struktury mogą być problemowe dla konkretnych grup słuchaczy. To pozwala na skuteczne dostosowanie materiałów lekcyjnych do potrzeb uczniów. Natomiast podobieństwa między językami mogą być pomocne w nauce języka (Odlin 1989: 4 i 27). W szczególności dotyczy to języków blisko spokrewnionych, takich jak polski i białoruski, w których występuje wysoki stopień wzajemnej interferencji.

Rodzimi użytkownicy języka białoruskiego korzystają z pozytywnego transferu, używając struktur wspólnych dla obu języków. Przyswajają system języka polskiego znacznie szybciej niż uczący się z krajów niesłowiańskich. Jednak i oni posługują się strukturami tylko pozornie wspólnymi dla obu języków, co spowodowane jest transferem ujemnym. W efekcie ich wypowiedzi w języku polskim charakteryzują się unikalnym zestawem błędów językowych, typowym dla tej grupy uczących się. Mimo dużego zainteresowania błędami językowymi cudzoziemców uczących się języka polskiego (Dąbrowska 2004; Dąbrowska & Pasięka 2008; Kita i in. 2008; Krawczuk 2009; Skura 2013; Dąbrowska & Pasięka 2014; Górska 2015; Kowalewski 2018; Skura 2018; Kaczmarska & Zasina 2020; Kaczmarska & Zasina 2021) tylko nieliczne opracowania zwracają uwagę na błędy Słowian.

W prezentowanym badaniu wykorzystano materiał z korpusu uczniowskiego PoLko. Analizowane są błędy w zakresie składni, szyku wyrazów, ortografii i leksyki. Obszary te zostaną kolejno omówione na przykładach.

Sylwia Karpowicz-Słowikowska
Uniwersytet Gdański (Polska)

***Przedmiot „Historia i kultura narodów słowiańskich”
w nauczaniu studenta chińskiego na poziomie B1. Studium przypadku***

Referat jest próbą udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy możliwe jest skuteczne nauczanie przedmiotu „Historia i kultura narodów słowiańskich” niesłowiańskiego studenta filologii polskiej wykazującego się biegłością językową na poziomie B1? Autorka pragnie podzielić się doświadczeniami z dwóch semestrów takiej pracy – ze szczególnym uwzględnieniem problemów wynikających z braku dedykowanych podręczników, niedostatków leksykalno-gramatycznych w słowniku czynnym kursantów, a także różnic kulturowych. Omówione zostaną rozwiązania, strategie, pomysły wykorzystane podczas tych zajęć. Postulatem badawczym będzie przygotowanie celowanego skryptu-podręcznika.

Olena Kolhan
Donbaski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny (Ukraina)

***Zintegrowane zajęcia z języka polskiego i ukraińskiego
w instytucjach szkolnictwa wyższego wschodniej Ukrainy (na przykładzie działalności
Donbaskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego)***

Na Donbaskim Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym od 2020 roku studenci uczą się języka polskiego jako dyscypliny wybranej przez studenta, od drugiego roku studiów licencjackich, w tym dwóch kursów magisterskich. Na uczelni studenci mogą wybrać język polski jako dyscyplinę szerokiego wyboru lub blok „Język polski”, który zawiera kilka dyscyplin do nauki różnych gałęzi językoznawstwa. Pozwala to na przeprowadzenie zintegrowanych zadań podczas studiowania dowolnego tematu, ponieważ wszyscy studenci są Ukraińcami, którzy mają odpowiedni poziom znajomości języka ojczystego.

Biorąc pod uwagę, że język ukraiński i polski są słowiańskie i bardzo podobne, umożliwia to prowadzenie zintegrowanych zadań, dzięki którym ukraińscy studenci łatwiej i szybciej opanują język polski. Na przykład, ucząc słownictwa studentów, nauczyciel może przeprowadzić lekcję, budując ją na podstawie tożsamości lub przeciwieństwa pojęć w języku polskim i ukraińskim. Należy pamiętać, że uczniowie najlepiej pamiętają wszystko, co w tych językach ma inne znaczenie. Na przykład polskie słowo „czasza” w języku ukraińskim odpowiada polskiemu „kubek” itp. W trakcie studiowania polskiej frazeologii z pomocą uczniowi przyjdzie również lekcja zintegrowana, w której poprzez konstrukcje synonimiczne lub antonimiczne uczeń może lepiej zrozumieć znaczenie frazeologizmów.

Osobno zwrócimy uwagę na zajęcia z polskiej ortografii: można wyjaśnić, w jakich przypadkach, zgodnie z pisownią tych słów w języku ukraińskim, możemy poprawnie zapisać polskie słowa. Tak więc zajęcia zintegrowane to przede wszystkim środek, dzięki któremu proces uczenia się ukraińskich

studentów podczas nauki języka polskiego staje się bardziej produktywny, prosty i interesujący, zmusza studentów do aktywności umysłowej.

Izabela Kośla

Polska Akademia Nauk Społecznych i Humanistycznych w Londynie (Wielka Brytania)

Korzyści płynące z uczęszczania do polskich szkół sobotnich w Wielkiej Brytanii

Od ok. 70 lat szkoły sobotnie zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności w zakresie języka polskiego oraz naszej kultury i tradycji. Szkoły te dają często szansę udziału w zajęciach dodatkowych, jak np. grupy folklorystyczne, polskie harcerstwo i inne. Placówki edukacyjne różnią się pod względem liczby uczniów oraz statusu formalno-prawnego, a także – mają inne metody pracy i sposoby oceniania.

Udział w dodatkowych zajęciach języka polskiego ma silny wpływ przede wszystkim na samoocenę uczniów, a także – zapewnia dodatkowe wsparcie rówieśnicze. Uczniowie okazują większą tolerancję w grupach wielokulturowych, mają poczucie przynależności narodowej oraz lepsze relacje z rodziną w Polsce. Duży wpływ na osiągnięcia edukacyjne oraz sukcesy zawodowe młodzieży ma fakt zdania egzaminów GCSE i/lub A-level. Bywa to przepustką na wybrany kurs uniwersytecki lub do wymarzonej kariery zawodowej.

Uczęszczanie do polskich szkół sobotnich wpływa nie tylko na poczucie przynależności narodowej, ale także – na poczucie wyobcowania bądź jego brak w codziennym funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej. Na przestrzeni lat można zaobserwować, jak zmieniała się rola szkół sobotnich w zależności od tego, do której fali emigracji młodzież należała oraz jakie korzyści są najistotniejsze dla uczniów w zależności od ich wieku.

Lilia Kovshun

Wolny badacz (Ukraina)

Lekcje języka polskiego jako (więcej nie) obcego.

Doświadczenie lektorki-uchodźczyni wobec studentek i studentów-uchodźców

Lekcje języka polskiego wcześniej cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród Ukraińców i Ukrainek. Zwłaszcza popularne były one wśród kilku kategorii słuchaczy – młodzi ludzie od 14 lat, którzy zamierzają studiować w Polsce, studenci, którzy chcą kontynuować studia wyższe na polskich uczelniach, oraz turyści, zainteresowani poznaniem sąsiedniego kraju. Dużo osób z Ukrainy wyjeżdżało do pracy w Polsce, ale przeważnie nie miały one możliwości uczestniczyć w lekcjach językowych i decydowały się na naukę języka przez doświadczenie życiowe.

Po 24 lutego 2022 roku sytuacja zmieniła się całkowicie. Polska stała krajem, który zaoferował największą pomoc Ukraińcom i Ukrainkom i przyjął kilka milionów uchodźców z kraju objętego wojną

i strachem. Czy zmieniło się zapotrzebowanie na naukę języka polskiego? Kto teraz się uczy? Jakie tematy są zrozumiałe i oczywiste, a jakie wymagają szczególnej uwagi słuchaczy z Ukrainy? Czy są na lekcjach językowych tematy trudne, a nawet traumatyczne dla Ukraińców i Ukrainek? Czym teraz jest język polski dla uchodźców z Ukrainy?

W swojej prezentacji zamierzam mówić o tym jako lektorka, która znalazła się w takiej samej sytuacji, co jej uczniowie, podzielę się doświadczeniem, które – na pierwszy rzut oka – może być niewidoczne.

Jerzy Kowalewski
Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności Edunowa

***Glottodydaktyka kulturowa czy kultura poza glottodydaktyką?
Na rozstajach glottodydaktyki polonistycznej***

W pierwszej części referatu zaprezentuję koncepcje miejsca kultury w nauczaniu języka polskiego „inaczej” – a więc jako obcego, drugiego, odziedziczonego. Różne podejścia zilustruję przykładami. Przedstawię tezę, że dalszy rozwój dotychczasowych działań promujących kulturę w ramach tzw. komponentu kulturowego (w tym podejście kulturowe) wyczerpał swoje możliwości i są możliwe dwie koncepcje: powrót do nauczania języka bez kultury oraz nauczanie kultury poza nauczaniem języka (język jest jedynie jednym z fenomenów kultury). Zaprezentuję koncepcję kulturodydaktyki na przykładzie kultury polskiej w analogiach do podejścia komunikacyjnego w nauczaniu języka.

Joanna Lenart
Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim (Polska)

Wykorzystanie zabawy w nauce języka polskiego jako obcego

Zobaczyłam pięć wystraszonych twarzy siedmio-, ośmio- i dziesięcioletnich dzieci. Wszystkie miały zeszyty i ołówki w rękach i od razu usiadły do ławek gorzowskiej Akademii. Nie mówiły ani słowa po polsku, a ja ani słowa po ukraińsku. Wiedziałam jedno, że chcę aby te straszone nagłą przeprowadzką istoty poczuły się przez chwile bezpiecznie. Wierzyłam, że doświadczenie teatralne i pedagogiczne mi w tym pomoże. Zaczęliśmy w milczeniu. Łapiąc się za ręce, stanęliśmy w kole i puściliśmy sobie kilkanaście „iskierek nadziei”. Pojawiły się pierwsze nieśmiałe uśmiechy. W ten sposób rozpoczęła się nasza przygoda zwana lekcjami języka polskiego. Przez trzy miesiące spotkaliśmy się dwadzieścia razy, bawiąc się w naukę. Dzieci na koniec potrafiły przedstawić się, opisać swoją rodzinę, wygląd, ugotować po polsku różne potrawy, znały kolory, części ciała, liczby, zawody, a także napisały listy do swoich mam. Jak mawiała Maria Montessori, „czego nie ma najpierw w zmysłach, tego nie ma później w umyśle”. Teatr i wszystko, co z nim związane, daje przestrzeń do

doświadczenia. Dzięki uczuciom czy emocjom, które pojawiają się w trakcie wykonywania różnych ćwiczeń, zapamiętywanie np. słów jest dużo łatwiejsze. Tej praktycznej stronie nauki poświęcony jest referat: *Wykorzystanie zabawy w nauce języka polskiego jako obcego.*

Oksana Lozynska, Yuliia Stefanyshyn
Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki (Ukraina)

***Kompetencje w zakresie poszczególnych sprawności językowych testowanych na poziomie B1
u studentów po pierwszym roku studiów na polonistyce lwowskiej***

Celem referatu jest przedstawienie poziomu kompetencji językowych u studentów po I roku studiów na polonistyce lwowskiej z jednoczesną analizą porównawczą obowiązującego programu edukacyjnego z praktycznej polszczyzny i standardów wymagań odnoszących się do poziomu biegłości językowej B1. Bierzymy pod uwagę następujące aspekty: poziom rozwoju poszczególnych sprawności, „łatwe” i „trudne” ćwiczenia, problemy związane z różnymi rodzajami działalności językowej i ewentualne sposoby ich rozwiązania, typy błędów pojawiające się w wykonywanych zadaniach certyfikатовych oraz sposoby oceniania nabytych sprawności (tradycyjny, stosowany na polonistyce, i zgodny z wymaganiami egzaminu certyfikатовego). Uwzględniamy szczególne warunki, w których studenci i wykładowcy polonistyki znaleźli się z powodu pandemii i wojny, zastanawiamy się nad wadami i zaletami nauki zdalnej, opisujemy napotkane problemy i osiągnięte sukcesy.

Marianna Łacek OAM
Secondary College of Languages in Sydney
Zrzeszenie Nauczycieli Polskich w Australii (Australia)

Motywacja w nauczaniu języka polskiego jako obcego

Nie można żyć w oderwaniu od swoich korzeni. Rozumieją to doskonale rodzice decydujący się na emigrację. Wkrótce po osiedleniu się szukają dla dzieci kontaktów z polskimi rówieśnikami, zapisując je do polskiej szkoły sobotniej. Tam posyłają dzieci także przedstawiciele drugiego i trzeciego, urodzonego poza Polską, pokolenia.

A dzieci? Najpierw chodzą bardzo chętnie. Jednak w miarę upływu czasu entuzjazm wypierany jest przez obowiązek, aż pewnego dnia dziecko pyta: *Czy ja muszę?*... I to jest sygnał alarmowy. Należy działać, aby nie dopuścić do stanowczego: *Nie! Ja nie chcę!*

I tutaj odpowiedzialność spoczywa nie tylko na rodzicach. To nauczyciele muszą zadać sobie pytanie, czy zrobiliśmy wszystko, aby nie dopuścić do sytuacji, kiedy uczeń rezygnuje z polskiej szkoły. Nawet, jeśli zrobiliśmy bardzo dużo, to i tak zastanawiamy się czy można było zrobić więcej. Ale jak?

Na to pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Zaczniemy od tego, że uczniowie przychodzą do szkoły w sobotę rano, przynosząc często ze sobą balast całotygodniowej frustracji, rozdrażnienia,

zniechęcenia, a nawet i agresji. Wielu z nich jest przekonanych, że w tym czasie ich koleżanki i koledzy jeszcze wycoczywają po tygodniu nauki lub przygotowują się do jakiegoś relaksującego zajęcia.

Na nas, nauczycielach szkoły sobotniej, spoczywa ogromna odpowiedzialność zachęcenia ucznia. Rodzice swoją rolę wykonali. Oni przystali dziecko do szkoły. Teraz my musimy stworzyć taką atmosferę, w której nastąpi naturalna transformacja emocji ucznia z negatywnych w pozytywne.

Emocje są kluczem do kształtowania motywacji. Umacniając motywację zewnętrzną, musimy dokonać wysiłku, aby pomóc uczniowi w wyrabianiu jego motywacji wewnętrznej.

Kinga Łoś
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie (Polska)

***Uczniowie z doświadczeniem migracji w polskiej szkole a umiejętność pisania
– trudności i potrzeby***

Rozwijanie kompetencji tekstotwórczej stanowi zarówno wartościowy zbiór wszelakich działań językowych, jak i zdolności metapoznawczych. Wymaga jednak od uczniów aktywowania słownictwa, znajomości konstrukcji gramatycznych, ortograficznych, a także umiejętności tworzenia – odpowiednich kompozycyjnie – form wypowiedzi. Praca nad rozwijaniem pisania może być nie lada wyzwaniem dla uczniów i uczennic, ale również dla nauczycieli prowadzących lekcje.

W moim referacie przedstawię podstawy teoretyczne dotyczące sprawności pisania oraz istotę języka edukacji szkolnej, którego opanowanie jest warunkiem szkolnego sukcesu. Podczas wystąpienia przeanalizuję także trudności i potrzeby, jakie deklarują nauczyciele języka polskiego w kontekście rozwijania umiejętności pisania.

Bartłomiej Maliszewski
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Polska)

***Czas na przyszłość – o sposobie utrwalania czasu przyszłego
w „Gramatyce z kulturą. Przez osoby”***

Nawiązując do tytułu konferencji, można stwierdzić, że do wyzwań polskiej glottodydaktyki w dobie obecnych przemian przynależy efektywne nauczanie języka polskiego młodzieży z Ukrainy (uwzględnianie ich potrzeb i trudności, nacisk na rozwój kompetencji komunikacyjnej przy jednoczesnej dbałości o przybliżanie polskiej kultury oraz kształcenie poprawności językowej, czemu towarzyszy zwalczanie – jakże licznych i natarczywych – interferencji gramatycznych).

Tematem referatu są sposoby wprowadzania czasu przyszłego w wybranych podręcznikach do nauki języka polskiego na poziomach A1 i A2, przypomnienie miejsc trudnych dla wschodnich Słowian oraz omówienie sposobów utrwalania czasu przyszłego w opracowywanym obecnie zbiorze zadań:

„Gramatyka z kulturą. Przez osoby” (układanego z myślą o potrzebach młodych odbiorców ukraińskojęzycznych, którzy od niedawna uczą się języka polskiego).

Kluczowe są tu trzy rzeczy. Po pierwsze, istotny jest porządek ćwiczeń zgodny ze schematem: prezentacja informacji – transformacja – produkcja oraz zasadą stopniowania trudności (co dotyczy zarówno typów ćwiczeń, jak i przekształcanych form). Po drugie, ważna jest treść ćwiczeń gramatycznych, które odwołują się do tego, co bliskie odbiorcom, nieraz wnoszą elementy humoru i służą też rozwijaniu wiedzy o polskiej kulturze. Po trzecie, istotną rolę odgrywa różnorodność ćwiczeń o rozbudowanej szacie graficznej, która ma przykuwać uwagę i zachęcać do pracy z tekstem, służyć sprawdzaniu kompetencji leksykalnej, stanowić dodatkowy impuls do utrwalania określonych reguł i form gramatycznych, a także wspomagać rozwój kompetencji kulturowej.

Marta Nowak

Uniwersytet w Lublanie (Słowenia)

***Nazwy własne jako wyznaczniki kultury.
Edukacja kulturowo-językowa i wykorzystanie nazw własnych
w nauczaniu języka polskiego jako obcego***

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie ważnych metafor i konotacji nazw własnych występujących w języku polskim (np. *jarkowe, górniakować, kosiniakowe, janusz, grażyna, kuroniówka*), pokazanie materiału leksykalnego, który jest używany na co dzień przez Polaków, ale nie został dotychczas uwzględniony w żadnym podręczniku do nauki języka polskiego jako obcego, pokazanie potencjału onomastyki w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz pokazanie wpływu kultury popularnej, mediów i bieżących wydarzeń polityczno-społecznych na współczesny język polski i jego warstwę onimiczną.

Obcokrajowcy uczący się języka polskiego jako nierodzimego spotykają się z różnymi metaforami i konotacjami, które nie zawsze są dla nich czytelne oraz zrozumiałe. Zwłaszcza obcokrajowcy przebywający na stałe w Polsce i tutaj uczący się języka, mogą zauważyć, że brakuje im pewnych kompetencji językowych, pozwalających na właściwe odczytanie znaczeń nazw własnych, z którymi stykają się w codziennej komunikacji z rodzimymi użytkownikami języka.

Wystąpienie ma zarówno pokazać metafory i konotacje nazw, jak i przedstawić potencjalne sposoby wykorzystania onimów na lekcjach języka polskiego jako nierodzimego. W ten sposób na zajęciach zostanie wykorzystany i wyraźnie podkreślony komponent kulturowy, a słuchacze zyskają dodatkową wiedzę z zakresu najnowszego słownictwa.

Podczas wystąpienia zostaną także pokazane propozycje zadań, wykorzystujących metafory i konotacje nazw własnych, dzięki czemu słuchacze będą mogli utrwalić ich znaczenie oraz nauczyć się poprawnie ich używać w codziennej komunikacji.

Magdalena Nowak-Kaczmarek, Paulina Stasiak
Uniwersytet Śląski w Katowicach (Polska)

***Adaptacja tekstów literackich na poziomy podstawowe z elementami wiedzy ekologicznej
oraz ich wykorzystanie na zajęciach języka polskiego jako obcego
na przykładzie „Chłopów” Władysława Reymonta i „Glorii victis” Elizy Orzeszkowej.***

W 2020 roku w ramach materiałów do nauki języka polskiego dla obcokrajowców „Czytaj po polsku” powstał tom 13, który zawierał opracowanie noweli „Glorii Victis”. Seria od lat jest publikowana przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej UŚ we współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej, a za jej ukazanie odpowiada Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Tekst oraz zawarte ćwiczenia zostały dopasowane do uczących się języka polskiego na poziomie początkującym A1–A2.

Wybrane zadania posłużyły do rozwinięcia aspektów ekologicznych na zajęciach języka polskiego jako obcego, ale szybko pojawiła się potrzeba kolejnego tomu, który skupi się jeszcze bardziej na tej tematyce. W 2023 roku rozpoczęły się prace nad pierwszą częścią noblowskiego tekstu Władysława Reymonta. W przypadku „Chłopów” największy nacisk został położony na trzy aspekty:

1. Zachowanie ciągłości akcji przy wykorzystaniu jedynie fragmentów oryginału, a nie całego tomu.
2. Stworzenie tekstu i zadań wpisujących się w problemy ekologiczne oraz ukazanie zmian, które zaszły w środowisku na przestrzeni wieków.
3. Wprowadzenie elementów multimedialnych za pomocą odnośników QR.

W trakcie wystąpienia w detalach zostanie omówiony proces adaptowania polskiej literatury do poziomów A1–A2, a także tworzenia zadań dopasowanych do tematyki utworów z użyciem aplikacji internetowych.

Marcelina Noworyta
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Polska)

***Strategie inferencji leksykalnej uczących się polszczyzny
na przykładzie użytkowników języka chińskiego. Prezentacja wyników badań***

Celem mojego referatu jest prezentacja wniosków badań, które przeprowadziłam podczas studiów magisterskich na Uniwersytecie Jagiellońskim w Instytucie Nauczania Języka Polskiego jako Obcego i Drugiego. W ramach pracy magisterskiej badałam użycie poszczególnych strategii inferencji leksykalnej stosowanych przez uczących się polszczyzny na przykładzie rodzimych użytkowników języka chińskiego na poziomie średnim ogólnym. Praca miała na celu analizę, w jaki sposób ci uczący się radzą sobie z wnioskowaniem co do znaczenia nieznanego im słowa, a także jakie inne strategie dochodzenia do znaczenia wykorzystują i z jaką częstością.

Wyniki tych badań są ważne, ponieważ umiejętności „inferencyjne” mają w czytaniu charakter strategiczny, a wspomaganie ich kształtowania powinno stanowić nieodłączną część rozwijania tej

sprawności językowej. Warto również zauważyć, że temat inferencji, chociaż dość często podejmowany za granicą, na gruncie polskim wciąż pozostaje mało znany.

Moje badania były dwuetapowe: najpierw przeprowadzone zostały ankiety, a następnie w grupie czteroosobowej – badanie z wykorzystaniem protokołu głośnego myślenia, mające charakter weryfikacyjny. Moja grupa badawcza była heterogeniczna, a jej członkowie byli w przedziale wiekowym: 17–25 lat. Część grupy uczyła się w środowisku egzolingwalnym, w Pekinie, a część w Polsce (środowisku endolingwalnym).

Wyniki mojej pracy, stanowiące swoistą obserwację procesu myślowego chińskich studentów, chociaż nie wskazują jednoznacznie na potrzebę konkretnego sposobu pracy z tekstem w chińskiej grupie na poziomie średniozaawansowanym, są ciekawą próbą, która może przełożyć się na przykład na stosowanie bardziej adekwatnych dla nich technik nauczania słownictwa i wskazywania pomocnych dla nich działań podejmowanych w obliczu napotkania nieznanego słowa.

Katarzyna Panek

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie (Polska)

Sposoby kultywowania języka ojczystego przez polskich rodziców żyjących za granicą w świetle rodzinnej polityki językowej

Według Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji w 2020 r. jedna na trzydzieści osób na świecie była osobą żyjącą w państwie innym niż kraj urodzenia. Według Głównego Urzędu Statystycznego w tym samym roku 2 mln. 239 tys. Polaków mieszkało czasowo za granicą. Konsekwencje złożonego zjawiska migracji obejmują również języki, ponieważ sytuacja, gdy język ojczysty rodziców i opiekunów staje się językiem używanym przez ich dzieci w rzeczywistości migracyjnej, zazwyczaj jako język komunikacji domowej, jest coraz częstsza.

Przedmiotem niniejszego referatu jest przedstawienie sposobów, w jaki Polacy mieszkający za granicą dbają o utrzymanie języka ojczystego w młodszym pokoleniu. Dane do analizy tego zagadnienia zostały zgromadzone podczas 20 wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w okresie od października 2022 r. do lutego 2023 r.

Jego ramy teoretyczne stanowi opracowany przez Bernarda Spolsky'ego w 2004 roku model rodzinnej polityki językowej (*family language policy* FLP). Składa się on z trzech elementów. Pierwszym są praktyki językowe, czyli sposób komunikacji oznaczający wybór języka używanego przez poszczególnych członków danej rodziny do konkretnych celów i w konkretnych sytuacjach. Drugim komponentem FLP jest ideologia, czyli system przekonań na temat danego języka, jego prestiżu oraz przydatności posługiwania się nim. Z niej wynika trzecia część składowa FLP, czyli zarządzanie językiem. Należą do niego wszelkie zachowania podejmowane przez rodzinę zmierzające do zmian praktyk językowych.

Zofia Pomirska
Uniwersytet Gdański (Polska)

Lokalność jako zasób kulturowy w środowisku uczenia się języka polskiego jako obcego

Środowisko uczenia się można definiować jako ogół warunków, w których zachodzi uczenie się. Wykorzystanie najbliższego otoczenia przyrodniczo-kulturowego sprzyja immersji, przez co przyczynia się do efektywniejszej nauki języka. Spojrzenie na lokalną przestrzeń jako na zasób kulturowy otwiera wiele możliwości wykorzystania jej w procesie dydaktycznym. W referacie chciałabym przedstawić to zagadnienie w kontekście przygotowania zawodowego lektorów języka polskiego, uwzględniając założenia dydaktyki konstruktywistycznej. Zamierzam także zaprezentować przykłady dobrych praktyk, pozwalających zilustrować potencjał tkwiący w lokalności.

Joanna Samp-Szulc
Uniwersytet Gdański (Polska)

Na styku języka polskiego i... języka polskiego. Lektury w rękę ucznia z doświadczeniem migracji w klasie wielokulturowej i w oddziale przygotowawczym

Uczniowie z doświadczeniem migracji zobowiązani są do czytania lektur ujętych w podstawie programowej mimo tego, że nie mają do nich językowego i kulturowego dostępu. W kontekście codziennej pracy lekcyjnej na przedmiocie język polski, egzaminu ósmoklasisty oraz egzaminu maturalnego, uczeń, będący językowo na poziomie A1/A2, nie ma szansy na recepcję tekstu polskiej lektury w wersji kanonicznej.

Niepowodzenie w zakresie sprawności receptywnej (czytanie) ma negatywne przełożenie na kształcenie sprawności produktywnych w odniesieniu do (nie)przeczytanych lektur. W planowanym wystąpieniu chcemy zastanowić się, jakie są możliwości glottodydaktyki w zakresie odbioru tekstów literackich, a także zaproponować opracowanie tego nowego i pilnego problemu badawczego, aby umożliwić uczniowi-migrantowi pracę z tekstem lektury i sukces edukacyjny.

Jacopo Saturno
Uniwersytet w Bergamo (Włochy)

Stereotypy JPjO wśród różnych grup uczących się

Z powodu dynamiczności jej gospodarki Polska niedawno stała się ważnym kierunkiem emigracji dla głęboko różniących się grup społecznych, między innymi Słowianie wschodni oraz zachodnioeuropejscy „ekspaci”. Wystąpienie jest poświęcone stereotypom, jakim podlega wśród nich język polski jako obcy (JPjO). U Słowian jest on bowiem kojarzony jako bardzo prosty przedmiot

uczenia się, do takiego stopnia, że w połączeniu z możliwością częściowej interkomprensji, stereotyp ten może spowodować niechęć do nauki języka i fosylizację. Ekspaci z drugiej strony opisują JPjO jako skrajnie trudny, czy też „niemożliwy” język, z rezultatem, że nauka języka w większości przypadków nawet nie rozpoczyna się.

Zaprezentowane zostaną wyniki badań ankietowych i psycholingwistycznych dotyczących społeczności wschodniosłowiańskiej i włoskiej przebywających w Polsce. Dane pokazują, że stereotypy o JPjO są w większości przypadków wyolbrzymione: z jednej strony Słowianie, choć faktycznie potrafią przechodzić przez poziomy kompetencji w JPjO szybciej niż inne grupy, wciąż uczą się go zgodnie z uniwersalną sekwencją akwizycji. Z drugiej strony zostanie wzięty pod uwagę najbardziej problematyczny dla ekspatów komponent języka, mianowicie wymowa. Na zasadzie badań korpusowych udowodnione zostanie między innymi, że choć język polski faktycznie przewiduje znacznie bardziej złożone sylaby niż język włoski, wśród najczęstszych słów oraz w codziennych tekstach wskaźnik ten ma podobne wartości w obu językach.

Na podstawie przedstawionych danych empirycznych wnioskuje się, że pomimo ich poważnych konsekwencji dla nauki JPjO, stereotypy dotyczące zarówno niekonieczności uczenia się JPjO przez Słowian, jak i jego „niewymawialności” przez zachodnich Europejczyków, opierają się wyłącznie o fragmentaryczny obraz procesu uczenia się.

Chrystyna Stelmach

Narodowy Uniwersytet Lwowski im. Iwana Franki (Polska)

Memy humanistyczne na lekcjach z języka polskiego jako obcego

Jakie korzyści daje wykorzystanie memów w nauczaniu języka polskiego jako obcego? Na czym polega ich atrakcyjność dla studentów w czasie przyswajania języka obcego? Czy w grupie ukraińskojęzycznej odbieramy polskie memy tak samo jak native speakerzy? W jaki sposób powstają memy filologiczne?

W referacie proponujemy zarówno odpowiedzi na te pytania, jak i przykłady stosowania memów na lekcjach dla studentów ukraińskojęzycznych na poziomach A1–B1 oraz sposoby „wpisywania” memów w plan lekcji z kultury polskiej i języka polskiego jako obcego.

Beata Terka

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (Polska)

Torowanie syntaktyczne jako zjawisko wspomagające proces nauczania – uczenia się gramatyki języka polskiego jako obcego

W kontekście nauczania podsystemów języka obcego coraz częściej mówi się o świadomym wykorzystywaniu przez nauczyciela psychologicznego zjawiska torowania (ang. *priming*) w celu

zwiększenia efektywności procesu kształcenia. Koncepcję, zgodnie z którą bodźce wcześniejsze „torują” w ludzkim umyśle drogę do łatwiejszego przetwarzania takich samych lub podobnych/powiązanych bodźców późniejszych, skutecznie wykorzystywać można zwłaszcza w zakresie fonetyki (torowanie audytywne), leksyki (torowanie semantyczne) i gramatyki (torowanie syntaktyczne).

Wystąpienie dotyczy torowania syntaktycznego jako techniki wspomagającej nauczanie podsystemu gramatycznego języka polskiego jako obcego. W pierwszej części zarysowane zostaną teoretyczne fundamenty przekonania, iż uczący się wykazują tendencję do tworzenia takich struktur składniowych, z jakimi niedawno mieli kontakt, mimo dostępności lepiej opanowanych/latwiejszych, a równie adekwatnych, konstrukcji alternatywnych.

W części drugiej prelegentka – w oparciu o przeprowadzone badania (na dwóch grupach cudzoziemców uczących się języka polskiego: studentach z Ukrainy i Chin) – podejmie próbę odpowiedzi na pytanie: czy i w jakich okolicznościach wykorzystanie zjawiska torowania syntaktycznego w glottodydaktyce polonistycznej przynosi pożądane efekty? Omówione zostaną także konkretne przykłady praktycznych rozwiązań dydaktycznych opartych na odnośnej koncepcji. Wystąpienie zamknie prezentacja repertuaru pomysłów na dalsze badania nad omawianym zjawiskiem.

Iryna Voitenko

Łucki Narodowy Uniwersytet Techniczny (Ukraina)

***Wyzwania zdalnego nauczania języka polskiego jako obcego
dla dzieci z doświadczeniem migracji i uczniów w Ukrainie
(na przykładzie platformy Language.Supp)***

Nauka języka polskiego stała się szczególnie ważna dla Ukraińców po wybuchu wojny z Rosją. Uchodźcy w Polsce stali się bardziej aktywni, aby móc szybciej kontynuować naukę i nawiązywać kontakty towarzyskie. Uczniowie i studenci na Ukrainie również aktywnie uczą się w związku ze wzmocnieniem więzi i współpracy między krajami.

Language Supp Ukraina to projekt, który zapewnia darmową naukę języka polskiego online dla dzieci uchodźców z Ukrainy na masową skalę. Projekt rozpoczął się 1 lipca 2022 roku. Już ponad 3 600 dzieci skorzystało z językowego wsparcia. Dzieci cały czas mogą się rejestrować, a do końca października przewidzianych jest jeszcze około 700 kolejnych miejsc.

Projekt jest realizowany przez Fundację Nativated. Platforma do nauczania języka polskiego Language Supp, umożliwi zdalną naukę języka polskiego poprzez lekcje grupowe z nauczycielami w oparciu o własne materiały. Uczniowie i uczennice łączą się w grupach na sesje z nauczycielem 3 razy w tygodniu po 90 minut. Każda sesja to dwie lekcje, na których realizowany jest program zgodnie z wybranym przez ucznia kursem. Uczniowie są dopasowani do kursu na podstawie testu poziomującego, a na koniec sprawdzane są ich postępy.

Huiling Zhang

Uniwersytet Studiów Międzynarodowych Zhejiang (Chiny)

***Analiza motywacji do uczenia się chińskich studentów języków Europy Środkowo-Wschodniej
studiujących w Delcie Rzeki Jangcy***

Niniejsza praca ma na celu przeanalizowanie motywacji do nauki języka chińskich studentów języków Europy Środkowo-Wschodniej studiujących na uczelniach w Delcie Rzeki Jangcy. Dzięki współpracy Chińskiej Republiki Ludowej z państwami tej części europejskiej przedmiotowa grupa uczących się staje się coraz większa, a Delta Rzeki Jangcy stanowi istotne miejsce realizacji chińskiej inicjatywy. Dlatego zapoznanie się z motywacjami studentów uczących się języków środkowo-wschodnio-europejskich może mieć znaczenie dla kształcenia przyszłych uczestników wymiany globalnej. W badaniu wykorzystano metodę ankietową. Okazało się, że respondenci posiadali przede wszystkim motywacje wewnętrzne. Czynniki zewnętrzne, takie jak nauczyciel, mogą wpływać na motywacje pozytywnie. Potrzebna jest troska o tych, którzy podczas studiów tracą motywację.

Jewgienija Żejmo

Politechnika Wroclawska (Polska)

***Opanowanie języka polskiego przez studentów rosyjskojęzycznych i ukraińskojęzycznych:
o trudnościach w zakresie użycia czasowników prefiksalnych***

Opanowanie języka blisko spokrewnionego, w tym innego języka słowiańskiego, wiąże się z pewnymi uwarunkowaniami, które koniecznie należy uwzględnić w trakcie nauczania. W pierwszej kolejności należy wspomnieć o interferencji pociągającej za sobą błędne użycia wyrazów, form, konstrukcji. W miarę rozwoju kompetencji językowych wpływ negatywnego transferu niekoniecznie maleje – czasem przenosi się na inny obszar systemu językowego.

Przeprowadzone badanie ze studentami rosyjskojęzycznymi i ukraińskojęzycznymi – przyszłymi specjalistami w zakresie przekładoznawstwa lub języka polskiego – udowodniło, że uczącym się języka polskiego kłopoty sprawiają potencje semantyczne prefiksów czasownikowych, które na zaawansowanym poziomie nauczania występują już w pełnym zakresie.

Rozbieżności międzyjęzykowe na płaszczyźnie użycia czasowników prefiksalnych nie sprowadzają się tylko do zawartości semantycznej formalnie ekwiwalentnych przedrostków (np. pod(e)- и под(o)-; raz(e)- и раз(o)-), co skutkuje obiektywnymi i subiektywnymi trudnościami w użyciu czasowników z prefiksami. Pierwsze z tych trudności – obiektywne – da się dostrzec w postaci błędów. Można do nich zaliczyć m.in. użycie czasowników prefiksalnych, które wchodzą w sprzeczność z kontekstem, tworzenie formacji nieobecnych w języku docelowym czy kalkowanie, np. Водитель «Форда» обиделся и вместо того, чтобы притормозить и пропустить хама, нададал газу (zapropionowany przez studentów ekwiwalent semantyczny – naddać).

Z kolei trudności subiektywne polegają na rezygnacji z użycia czasownika prefiksального. W tym wypadku szuka się czasownika bezprzedrostkowego bądź następuje rezygnacja z proponowania

poprawnego wariantu. Oczywiście dane modele zachowania uczących się nie ograniczają się tylko do interferencji i niezgodności na poziomie międzyjęzykowym. Należy również uwzględnić dodatkowe czynniki zewnętrzne oraz wewnętrzne.

Przeprowadzone badania potwierdzają jednak, że bezwzględnie dominującymi czynnikami pozostają, wymienione powyżej, transfer negatywny oraz relacje systemów językowych.

PANEL STUDENCKI

Oleksandra Aloszkina, Yelyzeveta Onyshchuk
Uniwersytet Szczeciński (Polska)

*Uczenie się języka polskiego jako obcego
jako element doświadczenia obywatela Ukrainy mieszkającego w Polsce*

W tekście znajdzie się omówienie technik stosowanych przez uczących się języka polskiego jako obcego w celu opanowania języka w stopniu pozwalającym na naukę na poziomie uniwersyteckim oraz swobodny udział w sytuacjach komunikacyjnych, również związanych z życiem społecznym w ramach grup rówieśniczych. Wystąpienie będzie poruszało także zagadnienia praktycznych doświadczeń obcokrajowców posługujących się językiem polskim na różnych poziomach zaawansowania.

Daria Helykh
Uniwersytet Szczeciński (Polska)

*Uczenie się języka polskiego jako obcego od „nie native speakerów”.
Doświadczenia z Ukrainy i ich konfrontacja w Polsce*

Prezentacja będzie zawierać uwagi i doświadczenia związane z uczeniem się języka polskiego jako obcego od lektorów, dla których język polski nie jest pierwszym językiem. Istotne będzie opisanie skonfrontowania tak nabytych umiejętności w praktycznym użyciu już podczas samodzielnego funkcjonowania w Polsce.

Alina Lialka
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Polska)

Rola słownictwa w nauczaniu języka polskiego jako obcego: podejście leksykalne w praktyce

W mojej prezentacji omówię sedno podejścia leksykalnego oraz jego pozytywny wpływ na proces nauczania i uczenia się języka polskiego jako obcego. Podejście to koncentruje się na nauce słownictwa

w różnych kontekstach, co umożliwi studentom zrozumienie znaczenia słów w danym kontekście i sprzyja efektywniejszemu zapamiętywaniu oraz ich praktycznemu wykorzystaniu.

Ta metoda pozwala nauczycielom skuteczniej przekazywać słownictwo oraz pozwala studentom na naturalną i autentyczną naukę języka polskiego. Dodatkowo, podejście leksykalne sprzyja rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych i zwiększa motywację studentów do nauki języka polskiego.

W swoim wystąpieniu przedstawię skuteczne sposoby na wprowadzenie podejścia leksykalnego w praktyce nauczania JPJO. Omówię różne techniki i metody, takie jak nauka słów w kontekstach, stosowanie słownictwa związanego z kulturą i obyczajami Polski oraz wykorzystanie multimediów.

Alicja Obirek, Marta Sobolewska
Uniwersytet Szczeciński (Polska)

***Doświadczenie nauczania języka polskiego jako obcego uchodźców wojennych z Ukrainy
z perspektywy studentek filologii polskiej***

Referat omawia doświadczenia z wolontariatu podczas kursu nauczania języka polskiego jako obcego osób z Ukrainy na Uniwersytecie Szczecińskim. Przedstawia on wolontariat nie tylko jako możliwość pomocy, lecz także doskonale źródło kształcenia w przyszłym zawodzie nauczyciela.

W pracy pojawiają się również przemyślenia na temat charakteru glottodydaktyki – m.in. jak dostosować poziom języka w mieszanej grupie ludzi o różnym wieku, doświadczeniach i wykształceniu.

Referat stanowi podsumowanie procesu nauczania z perspektywy studentek i zawiera spostrzeżenia na temat charakteru pracy dydaktyka.

Danił Rewucki, Olena Kolhan
Donbaski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny (Ukraina)

***Nauczanie języka polskiego jako element samokształcenia studenta
na Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym w Donbasie***

Samokształcenie jest ważnym elementem współczesnej indywidualnej edukacyjnej trajektorii studenta. Pozwala to młodzieży wybrać te elementy edukacyjne, które ich zdaniem stanowią kluczowe kompetencje w przyszłej działalności zawodowej.

Istnienie na Donbaskim Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym fakultatywnej dyscypliny „Język polski” i różnorodnej działalności Ukraińsko-Polskiego Międzynarodowego Centrum Edukacji i Nauki umożliwiają realizację samokształcenia studenta.

Dzięki działającym na uniwersytecie dziesięciu umowom uniwersytetu z polskimi instytucjami szkolnictwa wyższego, Fundacją „Porta Vitae”, Ukraińskim Towarzystwem Historycznym w Polsce, partnerstwom centrum z Ambasadą RP w Kijowie, Konsulatem Generalnym w Charkowie, Lwowie, studenci uniwersytetu mają dodatkowe możliwości nauki języka polskiego. Przyczynia się do tego

również realizacja na uniwersytecie pięciu polskich projektów, uczestnictwo w międzynarodowych konkursach, szkołach letnich w ramach projektów międzynarodowych, odbycie praktycznego szkolenia w placówkach oświatowych w Polsce i tym podobne.

Biblioteka Ukraińsko-Polskiego Międzynarodowego Centrum Edukacji i Nauki uniwersytetu liczy ponad 300 jednostek literatury polskojęzycznej, która została zakupiona ze środków Uniwersytetu, przekazana studentom, fundacjom i przedstawicielom polskiej inteligencji. Obecność wspomnianej literatury, przede wszystkim w czasie wojny w Ukrainie, pozwala studentom rozwijać się bardziej w kierunku samodzielnego opanowania języka polskiego, biorąc pod uwagę zrozumienie potrzeby nauki dodatkowego języka obcego, nabycie kompetencji komunikacyjnych, które stały się niezbędne dla wielu studentów w czasie wojny ze względu na wysoki poziom przymusowego przesiedlenia.

Tak więc samokształcenie studenta w kierunku nauki języka polskiego jest świadome i pilne. Jego realizacja jest zapewniona na Donbaskim Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym, co stwarza niesamowite możliwości dla studenta, który chce opanować język obcy, w szczególności polski, i odkryć nowe aspekty swojego przyszłego zawodu.

Nadiia Spitsyna

Uniwersytet Szczeciński (Polska)

Błędy popełniane przez obywateli Ukrainy uczących się języka polskiego na tle różnic językowych

Głównym tematem wystąpienia będzie prezentacja błędów językowych, które popełniają obywatele Ukrainy podczas nauki języka polskiego. Poruszone będą zagadnienia związane z błędami w odmianie, słowotwórstwie, składni, wymowie oraz leksyce.

Szczególony nacisk zostanie położony na zjawisko wpływu znajomości języków wschodniosłowiańskich na posługiwanie się językiem polskim jako drugim, np. kopiowanie nieprawidłowych końcówek oraz używanie wyrazów w błędnym znaczeniu.

Ewelina Szymańska

Uniwersytet Szczeciński (Polska)

Literatura i film w nauczaniu języka polskiego osób posługujących się językami słowiańskimi

Media odgrywają niezwykle istotną rolę w nauczaniu języka polskiego jako obcego, ponieważ są wszechobecne i cudzoziemcy korzystają z nich nieraz bezwiednie. W wystąpieniu poruszone zostaną zagadnienia związane z wykorzystaniem literatury, filmu (w tym seriali) w nauczaniu języka polskiego jako obcego. W tekście znajdują się również przykłady użycia tych mediów jako wspomagających naukę języka obcego zarówno w kontekście umiejętności biernych, jak i czynnych.

Marta Tumińska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruń (Polska)

Studenci – studentom. Prezentacja podręcznika „Miasto i jego mieszkańcy”

Podczas wystąpienia zostanie przedstawione opracowanie dydaktyczne będące efektem projektu studencko-lektorskiego, realizowanego w ramach programu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Promocja języka polskiego”. Przygotowanie publikacji było jednym z działań dydaktyczno-promocyjnych wchodzących w skład projektu „Polskie cztery pory roku w Charkowie. Spotkania z polską kulturą, językiem i historią”, przeprowadzonego na Wydziale Humanistycznym UMK od stycznia do grudnia 2022 roku. Partnerem UMK w projekcie był Uniwersytet Narodowy im. W.N. Karazina w Charkowie (dalej: Polskie4PoryRoku).

Publikacja „Miasto i jego mieszkańcy” jest opracowaniem szczególnym. Jest to pomoc dydaktyczna do nauki języka polskiego przygotowana głównie przez studentki uniwersytetów charkowskiego i toruńskiego z myślą o odbiorcach ukraińskojęzycznych. Koncepcja książki została opracowana podczas warsztatów odbywających się w trakcie szkoły letniej „Lato z Kopernikiem” w lipcu 2022 roku. Wtedy też został zebrany potrzebny materiał językowy i fotograficzny. Ostateczna redakcja, skład oraz publikacja opracowania w wersji elektronicznej nastąpiły jesienią 2022 roku.

Podczas wystąpienia zostaną omówione następujące zagadnienia:

1. struktura podręcznika i zawartość poszczególnych bloków tematycznych,
2. możliwości rozwoju projektu,
3. korzyści (językowe, kulturowe, społeczne) płynące ze współpracy studentów uczelni partnerskich.

W trakcie prezentacji zostaną wykorzystane wybrane elementy ewaluacji projektu Polskie4PoryRoku.